VNS 1/2017 vp
Valtioneuvoston selonteko kestävän kehityksen globaalista toimintaohjelmasta Agenda2030:sta

Liikenne- ja viestintävaliokunta 17.3.2017

MOOTTORILIIKENTEEN KESKUSJÄRJESTÖ RY

Hanna Kalenoja
liikenteen erityisasiantuntija
Tieliikenteen Tietokeskus

Agenda 2030
- painopisteet moottoriliikenteen kannalta

- käynnistetään kansallisen energia- ja ilmastostrategian toimeenpano
- valmistellaan ja toimeenpannaan KAISU-ohjelma (keskipitkän aikavälin ilmastopoliittinen suunnitelma)
- vauhditetaan kestäviä julkisia hankintoja valtionhallinnossa ja kunnissa
- liikennekaaren toteuttaminen
- laaditaan ja toteutetaan kansallinen kestävän kaupunkikehityksen ohjelma
- kiertotalouskartan yhtenä painopisteenä on liikkuminen ja logistiikka

Käynnistetään energia- ja ilmastostrategian toimeenpano
- liikenteen kannalta olennaiset toimet

- liikenteen kasvihuonekaasupäästöjä vähennetään vuoteen 2030 mennessä 50 % vuoden 2005 tasoon nähden
- liikenteen kärkitoimina liikennejärjestelmän energiatehokkuuden parantaminen, ajoneuvojen energiatehokkuuden parantaminen ja fossiilisten öljypohjaisten polttoaineiden korvaaminen muilla vaihtoehdoilla
- kärkitoimet autoalan kannalta
  - biopolttoaineiden osuutta kasvatetaan 30 prosenttiin tieliikenteeseen myydystä polttoaineesta vuoteen 2030 mennessä
  - tavoitteena 250 000 sähkökäyttöisen ja 50 000 kaasukäyttöisen auton kanta vuoteen 2030 mennessä
  - ehdotus 100 miljoonan euron riskituesta vaihtoehtoisten polttoaineiden tukemiseen - tarkoittaisi 25 miljoonan euron vuosittaista tukea vuosina 2018-2021
  - autokannan uudistamisen ja uusien teknologioiden yleistymisen täsmälliset edistämiskeinot oli kytketty LIVE-hankkeen toteutumiseen -> tilalle löydettävä muita keinoja liikenteen verorakenteen muuttamiseen
- kansallisten päästövähennystoimenpiteiden suunnittelu etenee ympäristöministeriön valmistelemassa KAISU-työssä (keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelma)

Tieliikenteen verotuksen viimeaikaisia muutoksia

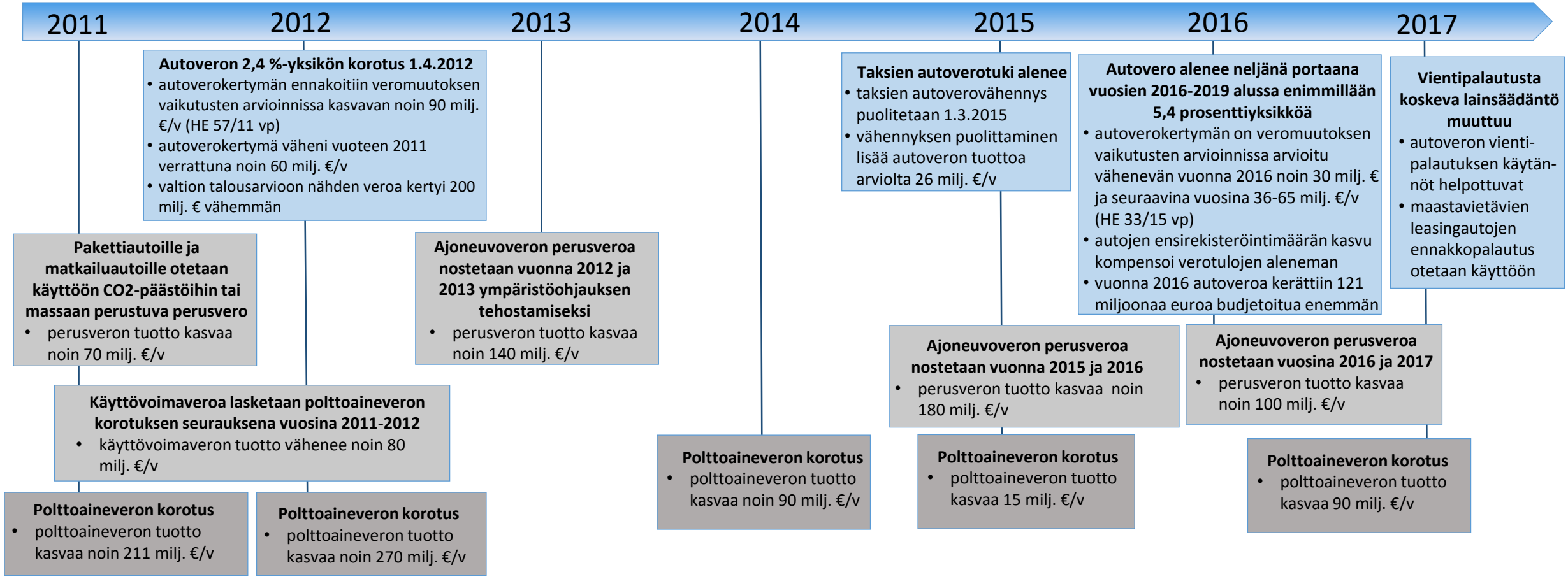

Lähteenä valtion talousarvioesitykset

Vaihtoehtoisia polttoaineita käyttävien henkilöautojen ensirekisteröintien määrän kehitys

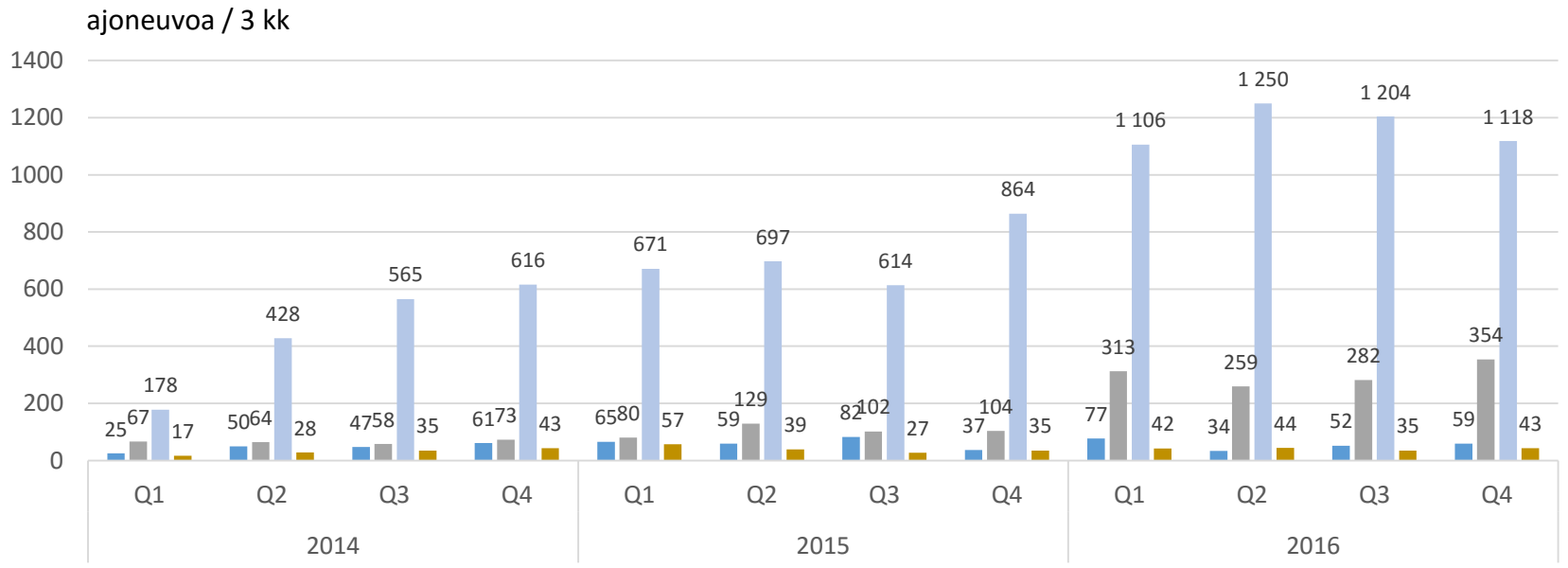

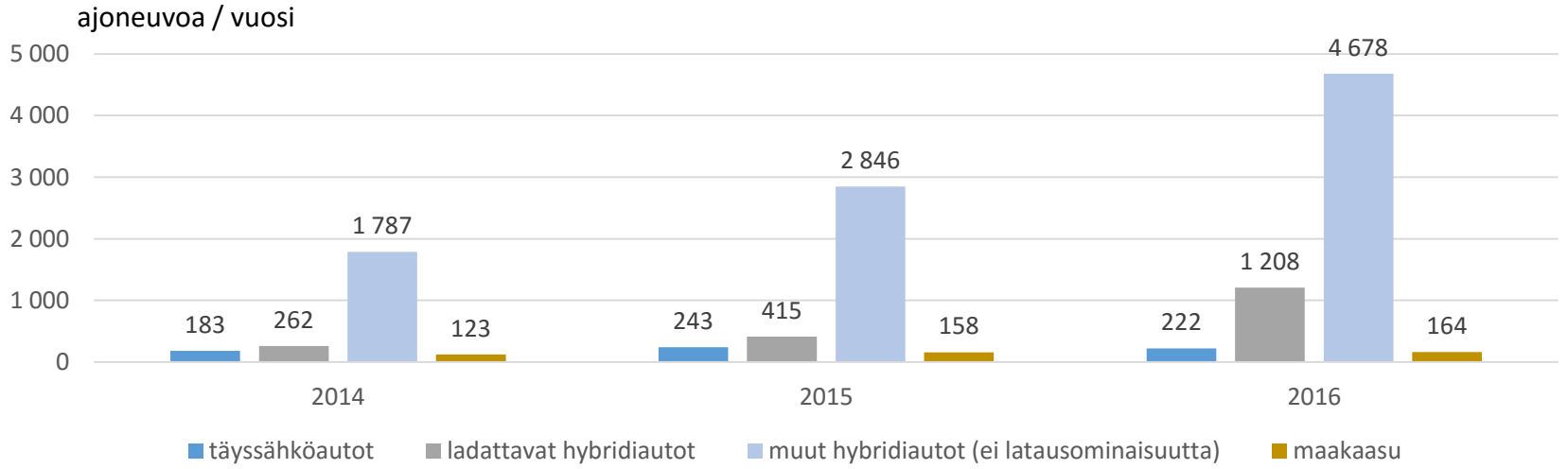

- vaihtoehtoisia polttoaineita käyttävien autojen osuus ensirekisteröinneistä on viime vuosina ollut pieni - 0,5-0,7 % kaikista ensirekisteröinneistä
- vuonna 2016 osuus kasvoi 1,3 prosenttiin ladattavien hybridien suosion kasvun myötä
- ladattavien hybridiautojen ensirekisteröintien määrä oli vuonna 2016 noin kolminkertainen edelliseen vuoteen verrattuna
- myös muiden hybridiautojen kysyntä on kasvanut selvästi
- täyssähköautojen kysyntä on hieman vähentynyt vuonna 2016 vuonna ja kaasuautojen määrä on pysynyt lähes samana

Trafi, Tilastokeskus

Autoveron muodostuminen

autoveroprosentti = autoveron osuus auton verollisesta vähittäismyyntihinnasta

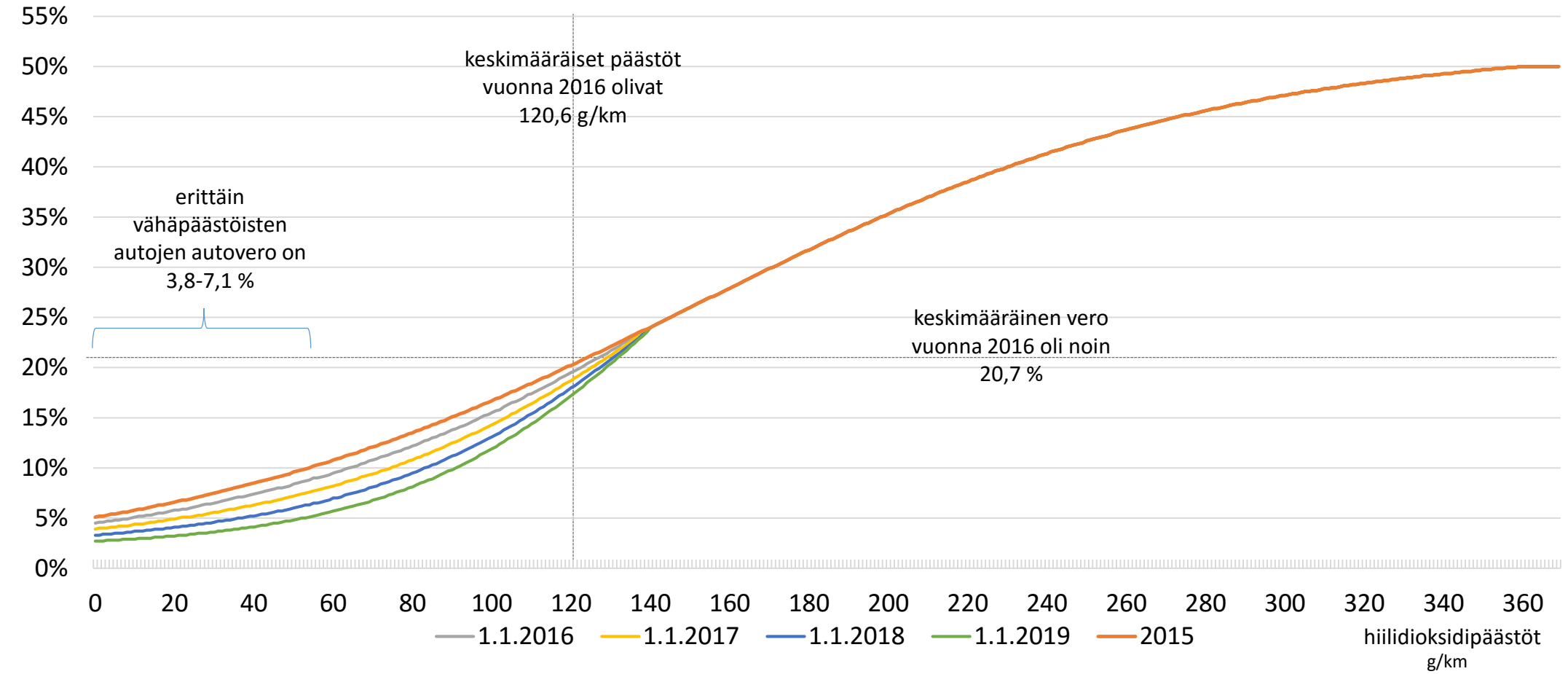

Uutena ensirekisteröityjen henkilöautojen hiilidioksidipäästöjen jakauma

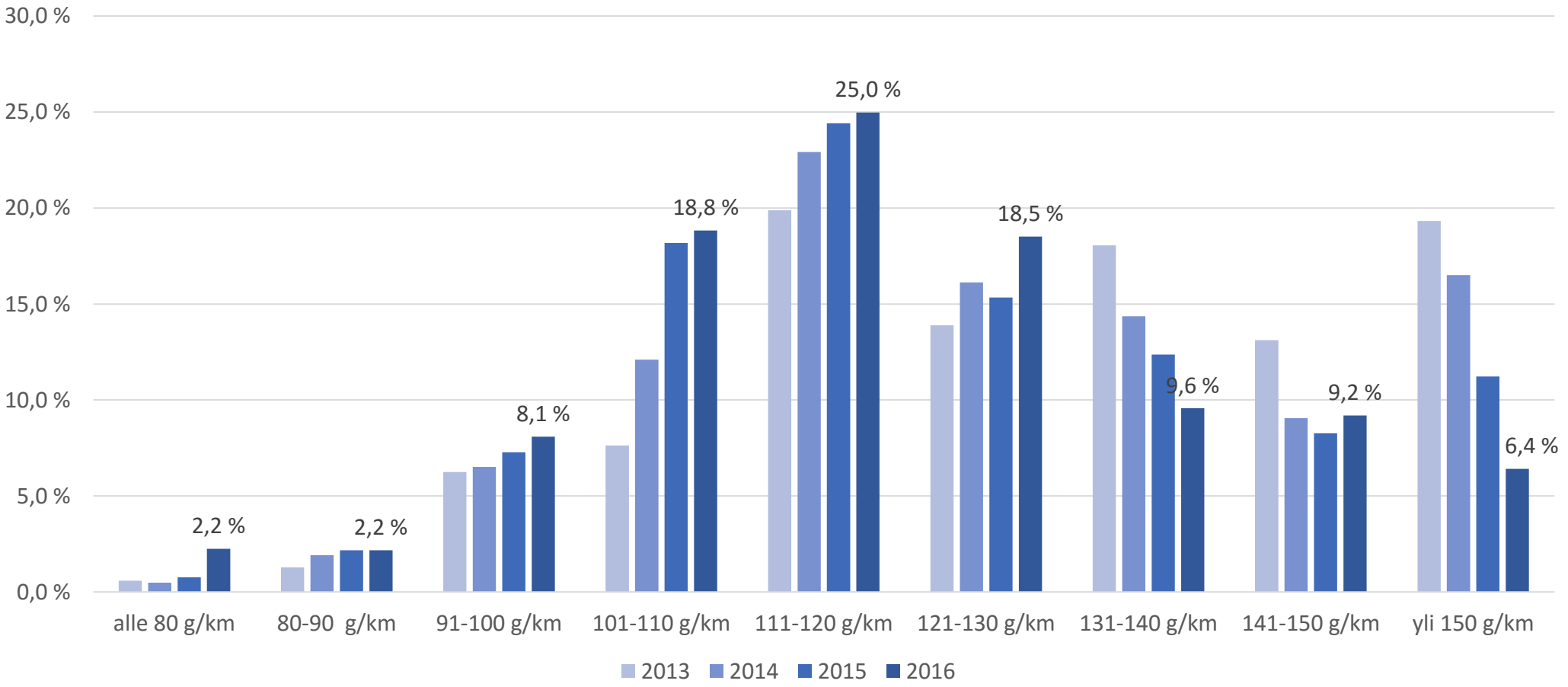

Trafi

Ensirekisteröityjen henkilö- ja pakettiautojen keskimääräisten hiilidioksidipäästöjen kehitys

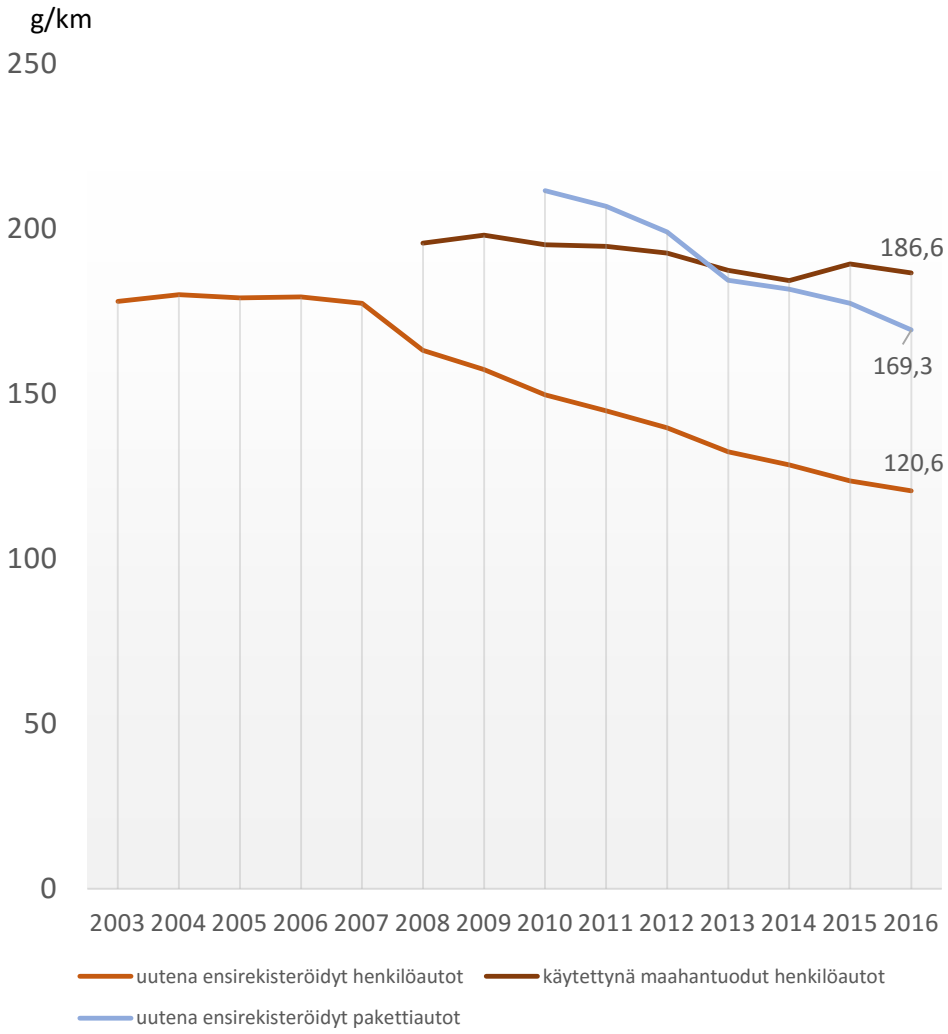

Trafi, Verohallinto

Ruotsissa hiilidioksidipäästöt ovat vähentyneet Ruotsissa Suomea nopeammin, vaikka Ruotsissa ei ole ollenkaan autoveroa.

- uusien ensirekisteröityjen henkilöautojen hiilidioksidipäästöjen määrä on 2010-luvulla laskenut keskimäärin 3,5 % vuodessa
- uutena ensirekisteröityjen henkilöautojen hiilidioksidipäästöt ovat 10 vuodessa vähentyneet 33 %
- auto- ja ajoneuvoverotuksen hiilidioksidiperusteisuuden on todettu vaikuttaneen uusien ensirekisteröitävien autojen hiilidioksidipäästöihin vain vähän, vaikka päästöt ovatkin alentuneet noin 24 % vuosina 2008-2015
- päästöjen on alenemisen on arvioitu johtuneen ensisijaisesti uusien autojen energiatehokkuuden paranemisesta sekä kuluttajapreferenssien muuttumisesta vähän polttoainetta kuluttavia malleja suosivaksi
- näihin on vaikuttanut ensisijaisesti autonvalmistajille asetetut sitovat hiilidioksidipäästöjen raja-arvot
- autoverotuksen hiilidioksidiohjaus on kompensoitavissa ajoneuvoverolla ja käytön verotuksella

Uusien ja käytettyjen autojen hintakehitys

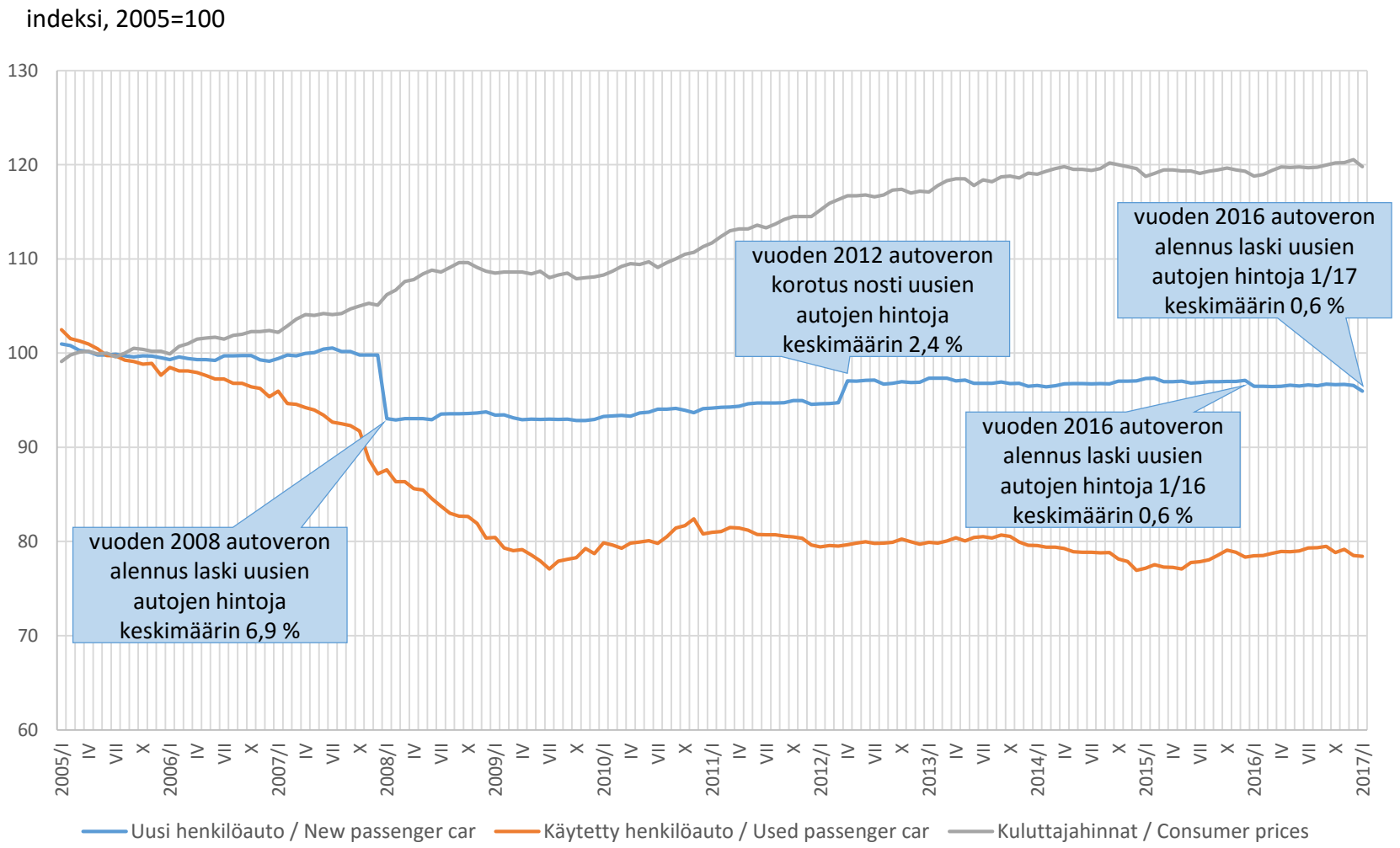

- ensirekisteröityjen uusien autojen hinta aleni vuonna 2016 keskimäärin 0,5 %
- myös tammikuussa 2017 autojen hinta aleni noin 0,6 %
- alenema vastaa vuosien 2016-2017 alussa tehtyä autoveron maltillista alennusta
- käytettyjen autojen hinta nousi vuodesta 2015 1,3 %
- yleiset kuluttajahinnat kasvoivat 0,13 % vuoteen 2015 verrattuna

Tilastokeskus

Autoalan yhteiskunnalliset tavoitteet verorakenteen muutokselle
- verotuksen painopisteen siirtäminen hankinnasta käyttöön

- nopeuttaa autokannan kiertoa
  - ympäristö- ja turvallisuusvaikutukset
- käytön verotus on kuluttajille, yrityksille ja yhteiskunnalle oikeudenmukaisempi kuin hankinnan verotus
  - taloudelliset vaikutukset kotitalouksille ja yrityksille: autoihin sitoutuneen pääoman vähentäminen
  - avaa tietä uusille auton omistus- ja käyttömuodoille ja autonomiselle liikenteelle
  - ympäristöohjaukseltaan tehokkaampi kuin hankinnan vero
- luoda nykyistä verojärjestelmää stabiilimpi veropohja
  - omistamiseen ja käyttöön kytketty verotus ei ole yhtä herkkä suhdannevaihteluille kuin hankinnan verotus
  - autokanta ja ajokilometrit luovat laajemman ja helpommin ennakoitavan veropohjan kuin autojen hankinnan verotus
- yksinkertaistaa verojärjestelmää
  - nykyinen veromalli on kuluttajalle, autokaupalle ja julkiselle hallinnolle raskas ja EU-oikeudellisesti ongelmallinen
  - nykyinen veromalli on johtanut käytettyjen autojen viennin ja tuonnin jyrkkään vinoutumiseen
- lisätä kotimaisen autokaupan ja leasingtoiminnan kilpailukykyä
  - työllisyyden parantaminen
  - kotimaassa toimivien yritysten kilpailukyvyn parantaminen

Dieselajoneuvojen haasteet Suomen autokannassa

- kaupunkiseutujen ilman laatua koskevissa linjauksissa on noussut esille dieselajoneuvoja koskevat rajoitukset
- dieselajoneuvojen päästöt vähenevät tulevina vuosina merkittävästi, kun käyttöön otetaan uudet päästöjen mittausmenetelmät (WLTP ja RDE)
- samalla hiilidioksidipäästöjen vähentämistavoitteiden saavuttaminen tulee yhä haastavammaksi, koska dieselajoneuvojen ominaisenergiankulutus on bensiinikäyttöisiä ajoneuvoja pienempi
- Suomen henkilöautokannasta hieman alle kolmannes on dieselkäyttöisiä, joten dieselajoneuvojen mahdollisista käyttökielloista aiheutuisi suurta haittaa
- sähkö- ja kaasubussien julkisten hankintojen tuki on tärkeä toimi paikallisen ilman laadun parantamisessa

Dieselien osuus henkilöautokannasta ja ensirekisteröinneistä

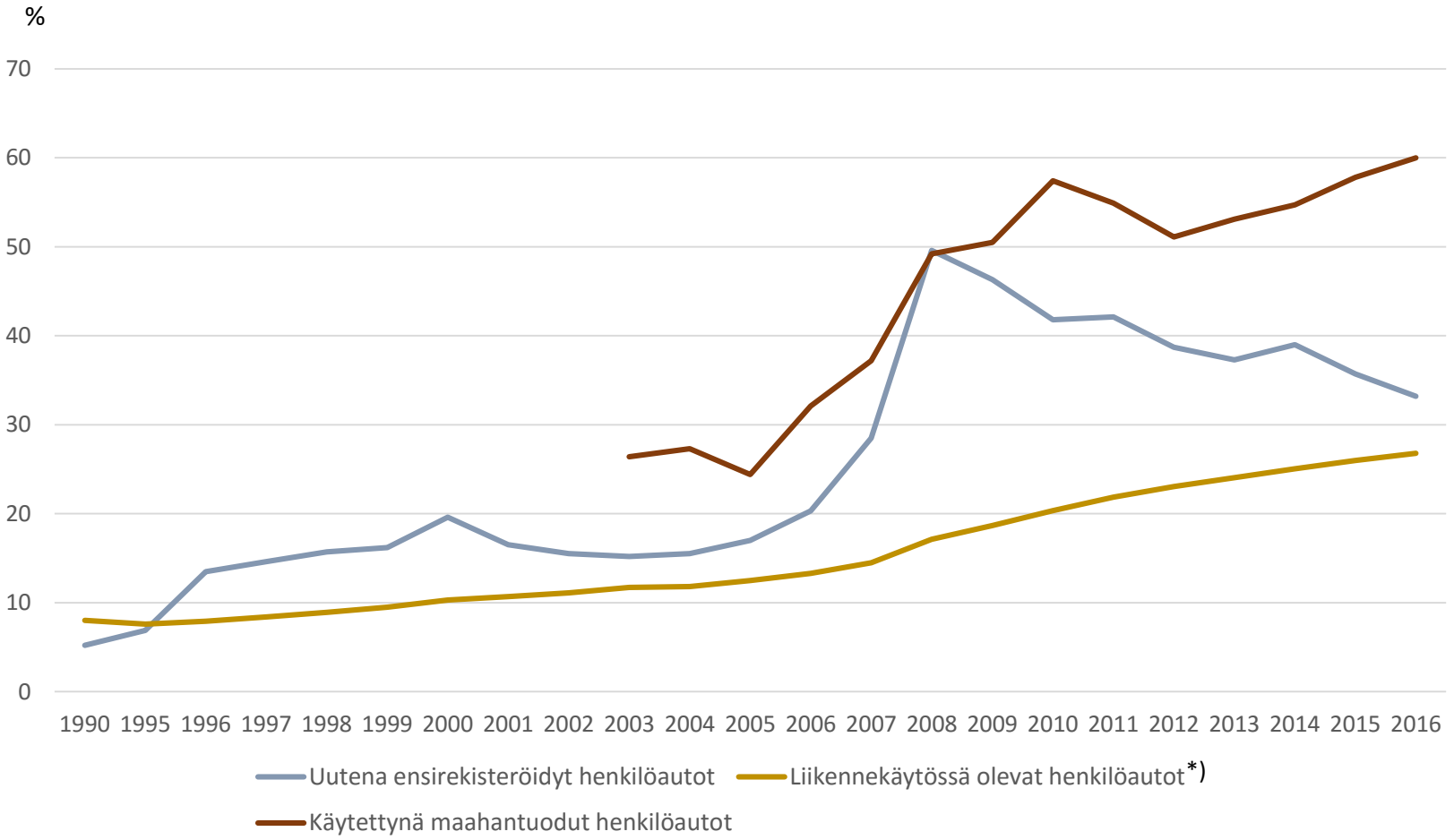

- dieselautojen osuus ensirekisteröinneistä on vähentynyt 2010-luvulla vuoden 2008 huippuvuodesta
- noin kolmannes uusista henkilöautoista oli vuonna 2016 dieselkäyttöisiä
- dieselautojen osuus autokannasta kasvaa edelleen tasaisesti
- käytettynä maahantuoduissa autoissa dieselin osuus on edelleen kasvanut

Lähde: Trafi, Tilastokeskus

*) Vuosien 1990-2006 tilasto kuvaa osuutta rekisterissä olevista henkilöautoista ja vuosien 2007-2016 luvut osuutta liikennekäytössä olevista henkilöautoista.

Autojen kierrättäminen osana kiertotaloutta

- autokannan ikääntyminen on jatkunut viime vuosien aikana matalien ensirekisteröintimäärien takia
- kierrätysjärjestelmän kautta kulkevien autojen kierrätysaste korkea
  - romuajoneuvojen materiaaleista kierrätetään ja hyötykäytetään Suomessa nykyisin 97 %
  - kierrätys ja uudelleen käyttö ilman hyötykäyttöä (esim. energiaksi polttaminen) on 83 %
- vain noin puolet iäkkäistä autoista päätyy kierrätysjärjestelmään
  - suuri osa kuluttajista poistaa ikääntyneen ajoneuvonsa liikennekäytöstä, mutta ei toimita sitä viralliseen kierrätysjärjestelmään, jolloin autoa ei virallisesti romuteta
  - romualalla on paljon harmaata taloutta, joka ei kierrätä materiaaleja asianmukaisesti eikä hoida ympäristövelvoitteitaan ja taloudellisia velvoitteitaan
  - romutuskampanja lisäsi selvästi kuluttajien tietoisuutta autojen kierrätysjärjestelmästä Suomessa
- kierrätykseen päätyvien autojen määrä on metallien maailmanmarkkinahintojen alenemisen vuoksi vähentynyt
- romutuspalkkiokampanjalla voidaan nopeuttaa ikääntyneiden autojen poistumista kannasta

Romutuspoistojen määrän kehitys

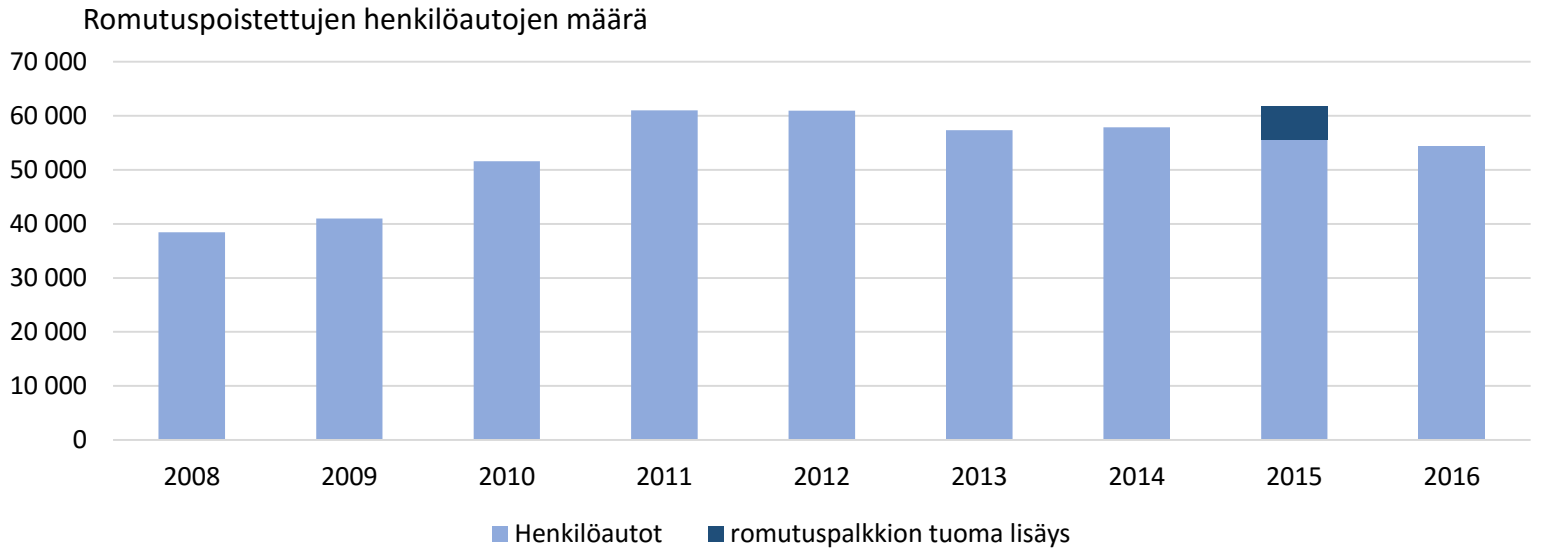

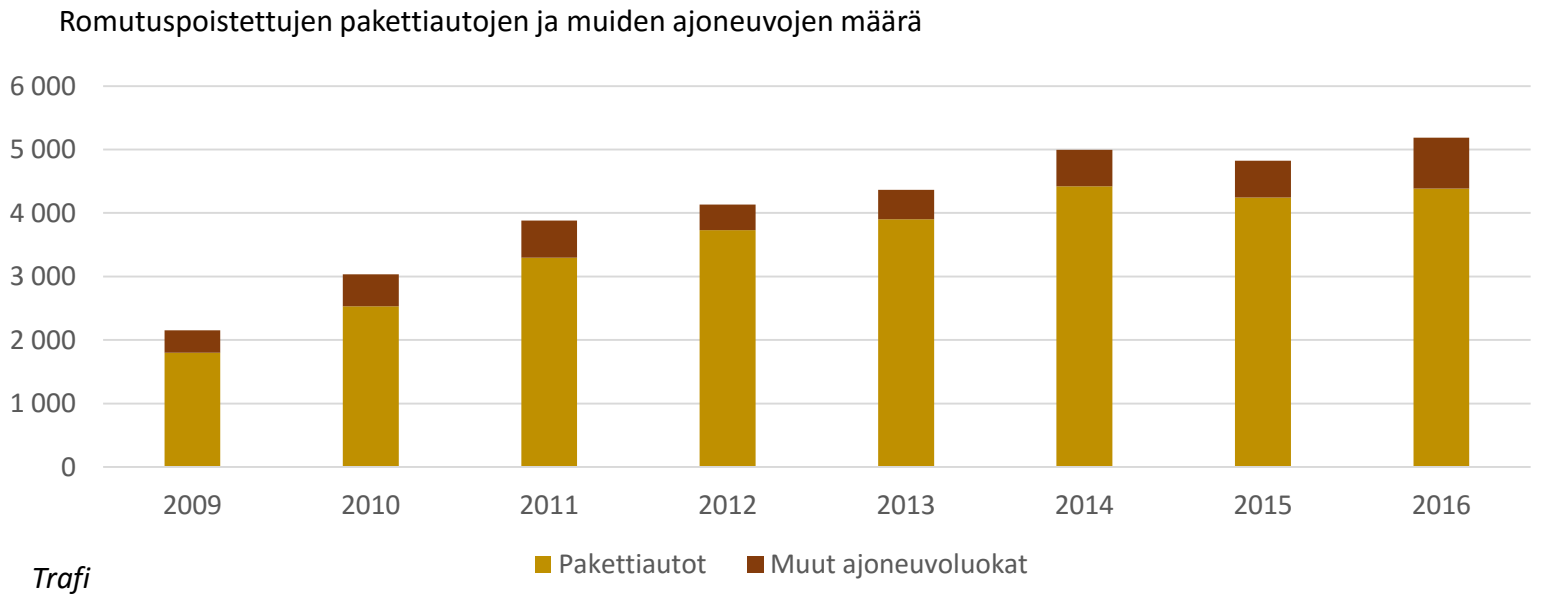

Trafi

- virallisen kierrätysjärjestelmän kautta romutettiin vuonna 2016 noin 59 000 ajoneuvoa
- romutuspoistojen määrä on tällä vuosikymmenellä vähenevä
- romutusten vähenemiseen on vaikuttanut ensisijaisesti metallien maailmanmarkkinahinnan aleneva kehitys
- vuonna 2015 romutuspalkkiokokeilu lisäsi selvästi romutusten määrää
  - kokeilu lisäsi romutettujen autojen määrää yli 6 000 henkilöautolla
  - pakettiautojen romutusmäärä aleni samaan aikaan 4 % edelliseen vuoteen nähden
- vuonna 2016 romutusten määrä on palannut laskevalle trendille
- liikennekäytöstä poistosta on muodostunut yhä useammin vaihtoehto auton romuttamiselle virallisen kierrätysjärjestelmän kautta

Liikennekäytöstä poistettujen autojen määrä

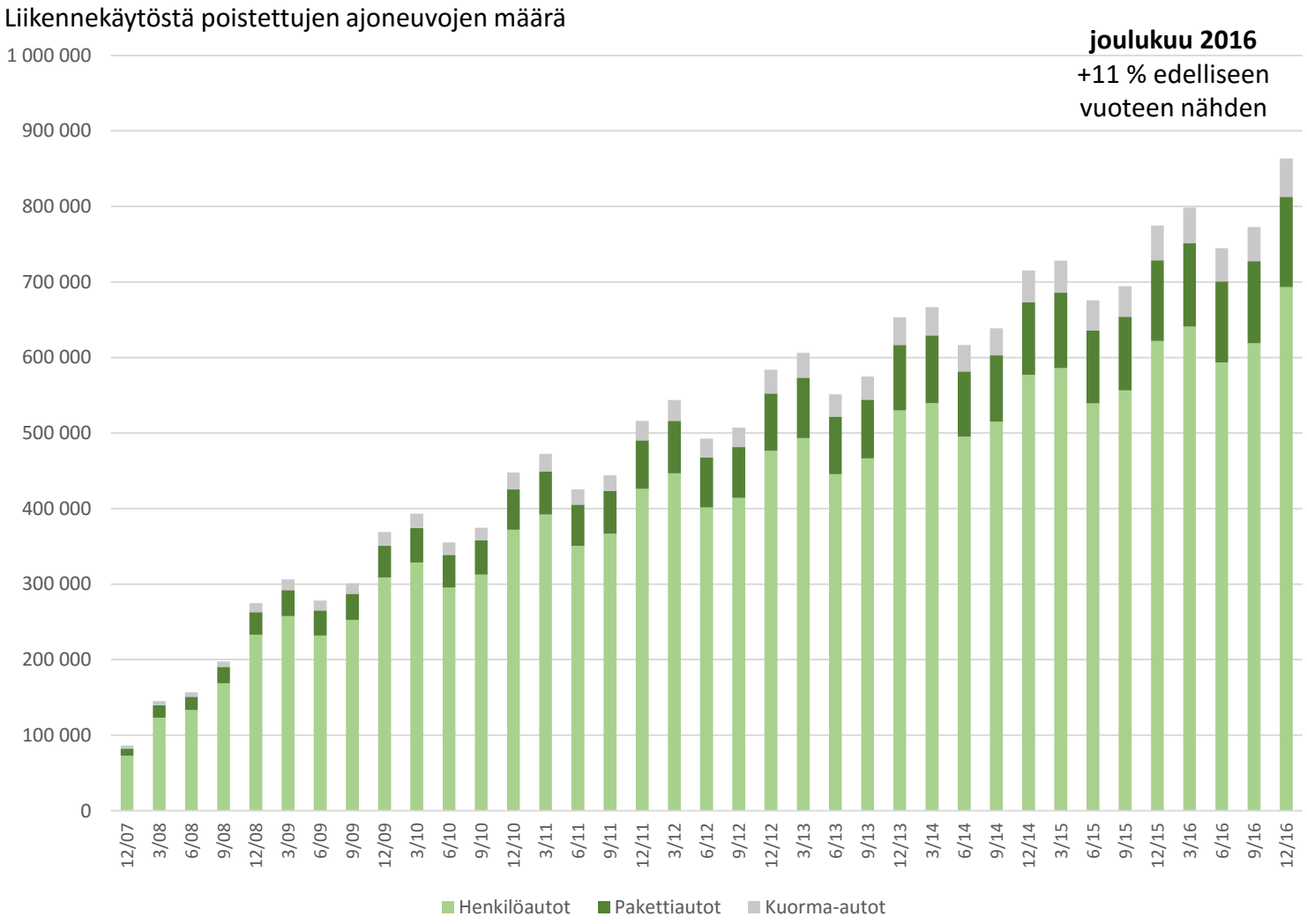

- liikennekäytöstä poistettujen autojen määrä on kasvanut tasaisesti kaikissa ajoneuvoryhmissä
- liikennekäytöstä poistettuja henkilö-autoja oli vuoden lopussa noin 693 000
- määrä on kasvanut vuodessa noin 71 000 autolla
- liikennekäytöstä poistosta on tullut vaihtoehto vanhan auton romuttamiselle, sillä kuluttajat tyytyvät usein vanhan auton vikaantuessa lopullisesti poistamaan sen liikennekäytöstä, mutta autolle ei tehdä romutuspoistoa
- romuttamatta olevien haamuautojen arvo on arviolta 200-300 miljoonaa euroa
- määrä kasvaa noin 20 miljoonalla eurolla vuodessa
- haamuautojen ongelman poistaisi liikennekäytöstä poistetuille autoille määritettävä pieni ajoneuvoveron perusvero

Tilastokeskus, Trafi